

T₁DM

Tyypin 1 diabeteksen hoitotyö

Diabeteksen oireet

Kun elimistössä on insuliinin puutos tai insuliini ei tehoa, sokeria kertyy liikaa vereen. Tästä aiheutuvat tyypilliset oireet ovat:

- virtsanerityksen lisääntyminen
- jano
- tahaton laihtuminen
- väsymys

Oireet ilmaantuvat, kun insuliinia tuottavista soluista on jäljellä 10–20 prosenttia

Verensokerin tavoitearvot

- Yksilöllisiä... useimmiten sopivat nämä:
  - ennen ateriala 4-6 millimoolia litrassa (mmol/l)
  - 1,5-2 tuntia aterian jälkeen VS saisi nousta max. 2mmol (alle 8-10 mmol/l)
  - nukkumaan mentäessä 6-8 mmol/l
  - yöllä 4-7 mmol/l

Insuliinituntemukset

Laskevan verensokerin (alle 4mol/l) oireet ovat yksilöllisiä, mutta yleisiä ovat :

- heikotus
- hikoilu
- vapina, tykytys
- kalpeus
- poikkeava käytös: ärtyisyys, levottomuus
- epäselvä puhe
- näön hämärtyminen ja kaksoiskuvat
- horjuva liikkuminen
- uneliaisuus

Hypoglykemian (VS alle 2,8) ensiapu

Jos verensokeri on laskenut liian matalalle, hänelle annetaan sokeripitoista juotavaa tai syötävää.

- 8 palaa tavallista sokeria tai rypälesokeria (Siripiri®, Dexal® tbl)
- lasillinen tuoremehua , maitoa tai sokerillista virvoitusjuomaa
- hedelmä
- purkki tai puikko jäätelöä
- makeisia, esimerkiksi suklaa- tai lakritsipatukka
- 1 rkl hunajaa, 1-2 rkl rusinoita.

Ensiavun jälkeen kannattaa odottaa 10-15 minuuttia. Ellei ruuasta tai juomasta ollut apua toinen annos. Uhkana insuliinisokki.

Hoidon ohjaus

- **Sairauden toteamisvaiheessa ohjattavat asiat:**
  1. insuliinin pistäminen
  2. verensokerin mittaaminen
  3. hiilihydraattien arviointi
  4. hypoglykemia eli liian matalan verensokerin tunnistaminen ja hoito
- hoidonohjaus jatkuu diabeetikon eliniän
- asioiden systemaattisen läpikäymisen jälkeen tarvitaan ohjausta, jossa sekä päivitetään tietoja että etsitään ratkaisuja ajankohtaisiin hoidon ongelmiin

Perusinsuliini

- Tavoitteena saada VS paastoarvo tavoitetasolle omamittausten avulla (aamu ja ilta) niin, ettei hypoglykemioita (hypo) ilmaannu vaikka jokin ateria jäisi vajaaksi
- Jos perusinsuliiniannos on liian suuri, illan VS voi olla alhainen → hyporiski kasvaa yöllä → ("iltatankkaus")
  - hypo ennen aterioita → välipalatarve
  - hypotaipumus liikunnan aikana → välipala mukaan; ettei johda liikunnan välttämiseen

Ateriainsuliini

- Lyhytvaikutteiset insuliinit tai nopeavaikutteiset insuliinijohdokset (pikainsuliinit)
- Estetään aterian aiheuttama verensokerin liiallinen nousu.
- Omamittaukset ennen ateriaa ja 2h aterian jälkeen säätävät insuliiniannoksen
- Insuliiniannokseen vaikuttaa syöty Hhmäärä
- HH-laskenta

- **Insuliinipumppuhoito** on joustava tapa annostella insuliinia mutta myös kallein ja vaativin → yleistynyt kovasti viime vuosina
- Pumppuhoidossa annetaan pikainsuliinia jatkuvalla infuusiolla ihon alle ja infuusionopeus asennetaan yksilöllisesti. Aterioilla annetaan lisäannos manuaalisesti
- Soveltuu kaikenikäisille lapsille, myös aikuisille